

מסורת הש"ס
 א. ירושלמי שבת פ"ח ה"א. שם שקלים פ"ג ה"ב.
 ב. עדויות פ"ה מ"א. שבת ע"א. כריתות כא, א.
 ג. ת"כ ויקרא ב, א.

גרסות
 והוא גברא על פלטר סמך בכת"מ: וגברא הוא סמך על פלטר אחד.
 הוה ואורי בכת"מ: אורי. דתנן רבי יהודה בכת"מ ובדפ"י: והתניא ר' יהודה. איבעיא להו בכת"מ: אין מתנדבין אב"ל.
 משיך ומקריב בכת"מ: משייח חד ומקריב. יש קבע לנסכים עד בכת"מ: יש קבע עד.

ואמר ר' יהושע בן לוי: ואף ההוא גברא [אותו אדם] כלומר, אני, על פלטר סמך [סומך]. ואין דעתי מיושבת לענות לו כראוי. ושואלים: מאי הוה עלה [מה היה עליה]? כלומר, כיצד מתרצים קושי זה? אמר רב יוסף: ר' יהודה מורינא דבי נשיאה הוה ואורי ליה כשמעתייה [והורה לו לבית הנשיא כשמענתו, כמסורת הלכה שבידו] שדם הנבילה מטמא. דתנן [שכן שנינו במשנה]: ר' יהודה אומר: ששה דברים הריהם מקולי (הקלות) של בית שמאי ומחומרי (חומרות) של בית הלל, ואחד מהם הוא דינו של דם נבילות – שבית שמאי מקילים ומטהרין דם נבילות (שאינן דם נבילות מטמא), ואילו בית הלל מחמירים בדין זה ומטמאין דם נבילות. ולכן הורה ר' יהודה לבית הנשיא להחמיר בדם הפרידה שמתה. שכן אמר ר' יוסי בר' יהודה: אף כשטמאו בית הלל בדם הנבילה – לא טמאו אלא ברביעית דם דווקא. וטעמו של שיעור זה: הואיל ודם שיש בו שיעור רביעית יכול לקרוש ולעמוד כדבר מוצק על כשיעור כזית, כשיעור בשר הנבילה המטמא.

א משנה אין מתנדבין לוג או חמשה לוגים שאין שיעורי יין אלה נוהגים במנחות הנסכים. אבל מתנדבין שלשה לוגים של יין (כשיעור נסכי כבש "רביעית ההין". במדבר טו, ד), וכן ארבעה כשיעור נסכי איל, "שלשית ההין". שם ו), וכן ששה כשיעור נסכים לפר, "חצי ההין". שם י). ומששה לוגים ולמעלה נודבים כל שיעור. שהרי מכאן ואילך כל מספר לוגים יכול להתחלק באופן שחלק ממנו ראוי לנסכים של פה, וחלק אחר – לנסכים של איל, וחלק אחר – לנסכים של כבש.

ב גמרא שנינו במשנתנו שאין יכול אדם לנדוב לנסכים חמישה לוגים יין, לפי שאין שיעור זה נוהג בנסכים, ובענין זה מביאים שיעור מסויים של לוגי יין, נקבעו כולם כאחד, ואינו יכול לחלקם ולהקריבם לחוד, או אין קבע לנסכים, ויכול לחלקם ולהקריבם לחוד? ומבררים: היכי דמי [כיצד בדיק היה הדבר]? כגון דאיתי [שהביא, שנדר להביא] חמשה לוגים של יין. ומעתה יש לדון: אי אמרת [אם אתה אומר] שאין קבע לנסכים – משיך [מושיך] מתוך חמשת הלוגים שנדר ומקריב ארבעה מיניהו [מהם]. דחזי [שראו] לנסכי איל, ואידך [והלוג האחר, החמישי], שאינו שיעור הראוי לנסכים – הוי [הינן] נדבה, שיפדוהו, והדמים שהתקבלו עבורו יקנו בהם קרבנות עולה הקרבים על המזבח בשעה שאין קרבים בו קרבנות אחרים ("קיין המזבח"). ואלם אי אמרת [אם אומר אתה] שיש קבע לנסכים, ואין להפריד בין הלוגים להקריבם לחוד – עד שינדוב עוד לוגי יין, באופן דממלי להו [שימלא אותם, שישלים את מספר לוגי היין שנדר] לכלל המספר הראוי לנסכים, לא קרבי [לא קרבים]. אם כן מאי [מה] הדין? אמר אביי:

כזית! ויש לומר: דשאני מת, דהוה ממעיטן דם משום דגזעו מחליף, כדדרשינן בריש "דס הנדה" (נדה נה, א): מה עצם שנברא עמו ואין גזעו מחליף – יצאו שנים, שלא נבראו עמו. יצאו שער וצפורן, שאף על פי שנבראו עמו, גזען מחליף. ופרקי: והרי בשר, דגזעו מחליף, וטמאי! ומשני: מקומו נעשה צלקת. ועוד קשה: בפרק "כל שעה" (פסחים כב, א) דלא משני אקושיא דדם, כשהותרה נבילה היא וחלבה גידה ודמה הותרה, כדמשני אקושיא דחלב וגיד – משמע דלא חשיב כבשר! לפיכך צריך לומר: שיש שום ריבוי דמריבין ביה דם נבילות, ולבתר דמרבא ביה מסתבר לאוקומי רבויא ברביעית, שיכול לקרוש ולעמוד על כזית.

אין מתנדבין לוג שנים וחמשה – תימה: כי היכי דאמרינן (מנחות קג, א) גבי מנחות, דאם אמר "חצי עשרון" – יביא עשרון שלם, "עשרון ומחצה" – יביא שנים. הכא נמי נימא: כי אמר "לוג" או "שנים" – יביא שלשה שהם נסכי כבש, וכי אמר "חמשה" – יביא ששה שהם נסכי פרה? ושמה הכי נמי – היכא דאמר "הרי עלי", אבל הכא מיירי בנדבה, דיש לוג אחד או שנים לפניו, ואמר "הרי אלו לנסכים". ובגמרא גבי "יש קבע לנסכים" פירש בקונטרס: כגון דאמר "הרי עלי כן וכך לוגין למדה".

עיונים

וההוא גברא על פלטר סמך העצות פירוש שונות ניתנו לדברים הללו. יש שאמרו כי ר' יהושע בן לוי הסביר שלא ענה על שאלתו של ר' יצחק בר ביסנא, משום שטרור הוא בראת מוזנות (רבינו גרשום). ולפירוש זה משמעו של ה"פלטר" היהוה כפשוטו: ההונות המספק לחם.

יש שפירשו כי ה"פלטר" היהוה כינוי לבית הנשיא, ולר' יהודה מורה ההוראה של בית הנשיא. והסביר ר' יהושע בן לוי מדוע לא ענה על שאלתו של ר' יצחק בר ביסנא – שכן אין זו שאלה על דברים שהורה ר' יהושע בן לוי עצמו, אלא ממה שהורו חכמי בית הנשיא, שמהם הוא נזון, ואין זו איפוא מעניינו להעסיק דעתו בשאלה שאינה על דבריו שלו (בגורסת הב"ב בפירוש רש"י: וההוא גברא לאו מדידיה קאמר, דהא אפלטר סמיכנא, ואין דעתי מיושבת להשיב לו).

ואורי ליה כשמעתייה שכן לדעת ר' יהודה חלוקים בדבר בית שמאי ובית הלל. ולכן הורה לבית הנשיא לנהוג כבית הלל הסבורים שדם נבילות מטמא. ואלם לדעת ר' יהושע ור' יהושע בן בתירא לא נחלקו בית שמאי ובית הלל בדבר זה, והכל סבורים שדם נבילות טהור (תורי"ד שבת ע"א).

הואיל ויכול לקרוש ולעמוד על כזית הסביר הראב"ד (עדות פ"ה), שכיון שהדם הקרוש דומה לבשר, לכך גזרו בו שיטמא אף כשהוא במצב נוזלי משום כזית בשר נבילה, אם יש בו שיעור שאם יקרוש יעמוד על כזית, והוא רביעית. ולמדו אחרונים מדבריו כי דם הנבילות (אף לשיטתם של המטמאים) טמא רק מדברי חכמים, ולכן גזרו חכמים רק בשיעור זה (שהוא כשיעור זית, אם יקרוש הדם). שאילו דם נבילות מטמא מדין תורה – די שיהא בו שיעור כזית (אף שכאשר יקרוש יהא בו פחות מכדי שיעור זה) כדי לטמא, וככל שיעורו דם לעניינים אחרים, שהם בכזית (אבי עזרי).

יש קבע לנסכים או אין קבע לנסכים הגמרא דנה בכגון זה אף במנחה, ולא במנחה. אכן שאלו אחרונים מדוע אין הגמרא דנה בכגון זה אף במנחה, וכגון שהקדיש עשרון וחצי סולת למנחה, ויש לדון אם יכול הוא למשוך עשרון אחד ולהקריבו, ולאחר מכן יצטרף חצי העשרון הותר למחצית אחרת ויוקרב לעצמו כעשרון שלם. או שאינו קרב עד שימלא

וההוא גברא – אולייה קאמר, דהא אפלטר סמיכנא, ואין דעתי מיושבת להשיב לו. מאי הוה עלה – דהאי שיעורא? רבי יהודה בר אילעאי מורינא דבי נשיאה הוה – והיה להם לזית רבי מורה הוראה, ועל פיו היו עושין כל דמיהם, והוא זה להם לשערה. כשמעתיא דידיה – דאמר: צית הלל מטמאין דם נבילות. ששה דברים – נמסכת עדיות קא חשיב להו. על כזית – ושיעור טומאת נבילה – כזית.

משנה אין מתנדבין לוג – יין לנסכו, שלל מנינו מנחת נסכים של לוג ולא שנים ולא חמשה. אבל מתנדבין שלשה – דחזו לכבש, וארבעה – לאיל, דהיא "שלשית ההין", וששה – דחזו לפר. ומשעה ולמעלה: דשבע – חזו שלשה מיניהו לכבש, וארבעה – לאיל, ושמנה – חזו לשני אילים. תשעה – חזו לפר וכבש. עשרה – חזו לפר ואיל. אחד עשר – חזו לשני אילים וכבש, וכך לעולם.

גמרא יש קבע לנסכים – אמר "הרי עלי כן וכך לוגין" – מי הוי קבע, דאין יכול להקריבם אלא הכל צידה, דהוה קרבי קרעין אחד. או אין קבע, ויכול להקריבם [מה] דחזו צאפי נפשיהו? היכי דמי – למאי נפקא מינה? ואידך הוי נדבה – נדבט לניצור, וימכר, ויפלו דמיו לשופרות. או יקרב הוא עלמנו, וינטרף עס השני לוגין אחרים ויקרב לנסכי תמיד, דהוה נמי לניצור. ואי אמרת יש קבע עד דממלא להו – ויצא לוג השקף, כי היכי דליתמו לפר – לא קרבי, דהא אין יכול להקריב בפני עלמנו.

תוספות

מורינא דבי נשיאה – של בית רבי, ואפשר שהיה בימיו. דאפילו רבי מאיר, דנפטר קודם רבי יהודה, כדמוכח בפרק שני דקידושין (נב, ב), היה קיים עדיין בהלולא דרבי שמעון בר רבי, כדמוכח בירושלמי דביצה: דעבר קמי פתחא, ושמע שהיו מטפחין, ואמר: מחללין את השבת. ואף בימי רב היה, כדמשמע בפרק קמא דעירובין (גי, ג), דאמר רב: האי דמחדדנא מחבראי – דחמיתיה לרבי מאיר מאחוריה. ויש גורסין שם "רבי", משום עובדא דירושלמי.

הואיל ויכול לקרוש ולעמוד על כזית – משמע, דם טמא מחמת דחשיב כבשר. ותימה: דבמעילה בפרק "קדשי מזבח" (ז, א), אמר: מנין לדם שרצים שהוא טמא? שנאמר "וזה לכם הטמא" – תיפוק לי דחשיב כבשר! ויש לומר: דאיצטריך קרא לרבווי דם צלול דמטמא כבעדשה, דסלקא דעתך: עד שיהא בו כדי שיכול לקרוש ולעמוד על כעדשה. ולהכי תנן "דם השרץ ובשרו מצטרפין" – דשיעורן שוה, אבל דם נבילה ובשרה – לא, דאין שיעורן שוה. וכן מוכח בירושלמי, דאמר: דם נבילה – טמא. והדתנן "דם השרץ ובשרו מצטרפין", ואין לנו כיוצא בו. ואם תאמר: ולמה לי קרא בפרק "בהמה המקשה" (חולין ע"א), לרביעית דם מן המת, הרי יכול לקרוש ולעמוד על מה עצם שנברא עמו ואין גזעו מחליף – יצאו שנים, שלא נבראו עמו. יצאו שער וצפורן, שאף על פי שנבראו עמו, גזען מחליף. ופרקי: והרי בשר, דגזעו מחליף, וטמאי! ומשני: מקומו נעשה צלקת. ועוד קשה: בפרק "כל שעה" (פסחים כב, א) דלא משני אקושיא דחלב וגיד – משמע דלא חשיב כבשר! לפיכך צריך לומר: שיש שום ריבוי דמריבין ביה דם נבילות, ולבתר דמרבא ביה מסתבר לאוקומי רבויא ברביעית, שיכול לקרוש ולעמוד על כזית.

אין מתנדבין לוג שנים וחמשה – תימה: כי היכי דאמרינן (מנחות קג, א) גבי מנחות, דאם אמר "חצי עשרון" – יביא עשרון שלם, "עשרון ומחצה" – יביא שנים. הכא נמי נימא: כי אמר "לוג" או "שנים" – יביא שלשה שהם נסכי כבש, וכי אמר "חמשה" – יביא ששה שהם נסכי פרה? ושמה הכי נמי – היכא דאמר "הרי עלי", אבל הכא מיירי בנדבה, דיש לוג אחד או שנים לפניו, ואמר "הרי אלו לנסכים". ובגמרא גבי "יש קבע לנסכים" פירש בקונטרס: כגון דאמר "הרי עלי כן וכך לוגין למדה".

את העשרון וחצי ועימדינו על שני עשרונים, ויקריבם. ונחלקו בכך הדעות. יש שאמרו שבעיה זו מתייחסת גם לענין המנחות (מל"מ הלכות מעשה הקרבנות פ"ז ה"ב). ויש שאמרו כי אין הבעיה אלא בנסכים בלבד. שכן יש הבדל לענין השיעור בין המנחות לנסכים – שבמנחה – שיעור העשרונים הוא עצם הקרבן, שכל קרבן מוגדר על ידי מספר העשרונים שלו, שיש "קרבן של עשרון אחד", ויש "קרבן של שני עשרונות", ונבדלים הם זה מזה על ידי כך. ולכן אין מקום להציע שהנדר עשרון ומחצה יטול עשרון ויקריבו לקרבן אחד, ויטול את מחצית העשרון ויצרפנה למחצית אחרת, שאין זה הקרבן שנדר. מה שאין כן שיעור הנסכים, שאין שיעורם נחשב להגדרה העצמית של הנסך, אלא להגדרת דרך הניסוך. ולכן יש מקום לדון בהם שיטול חלק מהם לנסך זה, ואת השאר יצרף לנסך אחר (גרי"ז).

אורה ההלכה

אין מתנדבין לוג שנים וחמשה אין מתנדבים לנסכים לא לוג יין אחד ולא שני לוגים, לפי שאין בנסכים לא לוג ולא שנים. וכמו כן אין מתנדבים חמישה לוגים, לפי שאין חמישה לוגים ראויים לא לנסכי בהמה אחת ולא לנסכי שתי בהמות, אבל מתנדבים שלושה וארבעה ושהה ומשעה ומעלה מפני שהן ראויים לנסכי בהמות. כמשנה. (רמב"ם ספר עבודה הלכות מעשה הקרבנות פ"ז ה"ב).

יש קבע לנסכים נדר חמישה לוגים יין לנסכים, אומרים לו: השלם והיוו ששה, שהרי קבעם לקרבן. אבל אם נדר לוג או שנים – פטור, שהרי אינם ראויין כלל. לפי שבעיה זו לא נפשטה והולכים בה להחמיר (כס"מ). (רמב"ם שם הי"ד).

מתנדבין שלושה וארבעה מתנדב או נדר אדם שלושה, ארבעה או ששה לוגים יין לנסכים, וכן מששה ומעלה מפני שהן ראויין לנסכי בהמות. כיצד? נדר שבעה – הרי הן כנסכי כבש ואיל. נדר שמונה – הרי אלו כנסכי שני אילים. תשעה – הרי הן כנסכי שור וכבש, או כנסכי שלושה כבשים. נדר עשרה – הרי אלו כנסכי שור ואיל או שני כבשים ואיל, וכן עד לעולם. כאביי. (רמב"ם שם הי"ב–י"ג).

ששה לנדבה – גבי שלשה עשר שופרות שהיו נמקדש קאלי. דשלשה עשר שופרות הו, בשבעה מהם היו נותנין הק' מעות, דמפרש נמסכת יומא (נה,3), ונמסכת שקלים (ט,3): מקלין מדתין, ועתיקין, קינין, גזלי עולה, עמיס ולזונה וזבד לכפורת. וששה מהם היו לנדבה – לימן זמן מעות ההולכות לנדבה וכו'. ואמרין – לקמן נפרק נמרא (קז,3).

כנגד מי כנגד מותר חטאת – כגון הפריש מעות לחטאת, והחלו הכנשים, ונתתו לו מעות. ואחד למותר אשם – סמס, כגון גזולות ומעילות. ואחד למותר אשם נזיר – דלוח מותר לא היה מעורב עם מותר אשם סמס, לפי שזה לכפר וזה להמירו זיין. ואחד למותר אשם מצורע – דלא דמו להנך, שזא להמירו נמנה. ואיך מפרש נפרק נמרא (מנחות קז,3). וכל הנך מותרות אולי לנדבה נזיר, כשהמוצא נטל לוקמין נאותם מעות עולות: הנשר – לשם, ועורות – לכהנים. דזהו מדרשו של יהודע, נמסכת תמורה (כג,3). ואם איתא – דהמציא חמשה לוגין – קרבי ארבע מהם, ואחד יהא נדבה. ליתקין לו שורר, להפיל צו הדמים. הנך – מותרות לנדבה נזיר אולי. הנך – נסכים למה להו שופר? הוילי ושכיח כל יומא, שהרי רוב קרבנות טעונין נסכים. אפשר דמצטרפי דמר ודמר – אס נדר חמשה – יקריב ארבעה ויניח לוג הנשאר, וילטרף עם מותר נסכים אחרי, עד שיהו ארבעה או שלשה. אזרח – גבי נסכים כתיב "כל האורח יעשה ככה את אלה", וקרא יתירא הוא – דהא לעיל מיניה כתיב כל דין נסכים. מלמד שמתנדבין נסכים נלא קרבן. וכמה? שלשת לוגין, דנזיר מהכי – לא חז למידי. יהיה – "חלי היין יהיה לפר" – משמע דמנחה דהיא אחרימי. לישנא אחרינא: נפרשת נסכים כתיב "כסס כגד יהיה". ככה – עינוא. אילימא ארבעה וששה – פשיטא! מי לריך קרבי לרבי? מאי שנא שלש – דפשיטא לן דחזו לכבש כו'. אלא לאו – מידי דלא חזו ליה אחי לרבי, ולמשמע דמתנדבין, וקריבו ארבעה, והחמישי יהא מותר. מה שנים לא כלל – דליכא למימר: משך חלה מיניה, ומקריב לה. הא כדאיתא – שנים – אין מתנדבין לגמרי, חמשה – לכמהילא הוא דלא, שאין מפרשין תחילה למותרו, אלא דיעבד – מקריב ארבע, וחמישי יהא מותר לנדבה. הא אין קבע לנסכים – וכמה דנעי משנים ולמעלה – מימי. וכי מימי חמשה – מקריב ארבעה מיניה, ואיך מותר. וכל מה דנעי מימי, ומאי דחזו – מקריב, ואיך מותר לנדבה. והכא ליכא למינעי ולא מידי. עד עשרה פשיטא לי – דלוג ושנים וחמשה – לגמרי [לא קרבי] עד דממלי להו. שלש – לכבש חזו, וארבעה – לאיל, וששה – לפר, ושבעה – לכבש ואיל, שמונה – לשני אילים, תשעה – לפר וכבש, עשרה – לפר ואיל. אחד עשר

תא שמע: [בוא ושמוע] פתרון לבעיה זו ממה ששינו במשנה כי ששה שופרות (קופות שצורתן כצורת שופר, פיו צר מלמעלה – לקבלת המעות בו, והולך ומתרחב כלפי למטה – להכיל בו את המעות) היו במקדש לצורך מעות נדבה. ואמרין [ואומרין אנו]: כנגד מי היו עושים שישה שופרות אלה? האחד, כנגד מותר חטאת, אם הפריש מעות לקרבן חטאת שהתחייב בו, וקנה בהן בהמה לקרבנו, ונשאר בידו מן המעות – הריהו מניח מעות אלה בשופר עליו היה כתוב "מותר חטאת". והשני למותר אשמות, שהמעות שהשתירו בידו לאחר שקנה בהן אשם, היה מניח בשופר עליו היה כתוב "מותר אשמות". וכן בשאר השופרות שהיו מיועדים לצורך מותר אשם נזיר, ומותר אשם מצורע, ומותר קינין, ומותר מנחת חוטא. ואם איתא [יש] מקום לומר שהנודר חמישה לוגים יין, יפריש מהם ארבעה לנסכי איל והלוג החמישי ילך לנדבה, אם כן ליתקין [שיתקינו] במקדש שופר אחרינא [אחר]. נוסף, כנגד מותר נסכים! ודוחים: אפשר לומר כי לא תיקנו במקדש שופר מיוחד למותר נסכים, שכן דווקא בהנך [אלה] הששה תיקנו שופרות במקדש, משום שלנדבת צבור (להקריב העולה ל"קין המזבח", שהוא מקרבנות הציבור) אולי [הולכות] המעות הללו, ונדרש זמן עד שתצטרבה די מעות כדי לקנות בהן בהמה, ומשום כך התקינו להן שופרות, שתישמרנה בהם בינתיים. מה שאין כן, הני [אלה] מותרות נסכים, הריהם שכיחי [מצויים]. ואין צורך לשמורם בינתיים, שהרי אפשר דמצטרפי [שיצטרפו] מותרות נסכים דמר ודמר בהדי הדדי [של אדם זה ושל אדם זה ביחד]. כדי שיעור נסכים ראוי, וקרבי [ויקרבו] מיד, ולכך לא תיקנו להן שופר מיוחד. אמר רבא: תא שמע [בוא ושמוע] פתרון לבעיה זו ממה ששינו בבבלייתא על הנאמר בפרשת הנסכים "כל האזרח יעשה ככה את אלה להקריב אשה ריה נוחח לה" (במדבר טו, יג) – כתוב יתר זה מלמד שמתנדבין נסכים לעצמם, ולא רק כנסכים הבאים עם הקרבן. וכמה הוא שיעור הנסכים אותו מתנדבים? – שלשת לוגין, שהוא כשיעור הנמוך ביותר של נסכי הקרבנות (של נסכי הכבשים). ומנין לנו שאם רצה להוסיף על שיעור זה שיוסיף? תלמוד לומר (מלמדנו הנאמר) הכתוב בדין הנסכים "ונסכים חצי ההין יהיה לפר ושלישית ההין לאיל ורביעת ההין לכבש יין...". (שם כה, יד), ובאה לשון הריבוי "יהיה לפר" להורות – שיש נסכים נוספים הבאים לעצמם. יכול יהא הדין שיפחות בנדבת הנסכים אף משלושה לוגים יין? תלמוד לומר: "כל האזרח יעשה ככה", להדגיש שאין לפחות משלושה לוגים יין. ומעתה יש לברר את הנאמר בבבלייתא זו: מאי [מה] עניינו של יוסיף, שלמדנו הברייתא שמותר להוסיף על שיעור שלושה לוגים יין? אילימא [אם תאמר] שהכוונה ללמד שמותר לנדב לנסכים גם ארבעה וששה לוגים יין – לכך אין צורך בלימוד מיוחד, שהרי מאי שנא [מה שונה. במה התייחד] שיעור שלושה לוגים שמותר לנדבו? – משום דחזו [שראוים] לנסכי כבש, אם כן ארבעה וששה לוגים נמי חזו [גם כן ראוים הם] שיעור זה ראוי לנסכי איל (ארבעה לוגים) ולנסכי פר (ששה לוגים)! אלא לאו [האם לא] כוונת "יוסיף" לחמשה לוגים יין, שאף אלה נידבים, הגם שאין כשיעור זה בנסכים הקרבים עם הקרבנות. ומעתה שמע מינה [למד מכאן] כי אין קבע לנסכים. ומסכמים: אכן, שמע מינה [למד מכאן] שכן הוא. אמר רב אשי בשאלה: והא אנו [והרי אנו] לא תנן הכי [לא שנינו כן במשנתנו] וחמשה, ומתוך שקתני [שננה] התנא במשנה דינם של חמשה לוגים דומיא [בדומה] לדינם של שנים לוגים, ודאי שווים הם בדינם. ומעתה נאמר: מה שנים לוגים, ומה ששה לוגים, האם שנים לוגים נמי [גם כן] הכוונה שלא חזו [דאוים] כלל, שאין הם כשיעור נסכים, ולהקריבם! ודוחים: מידי איריא [וכי שייכים הדברים]? הא כדאיתא, והא כדאיתא [זה כמו שהוא. וזה כמו שהוא]. ששני לוגים אכן אינם ראוים כלל, ואילו חמשה לוגים – ארבעה מהם ראוים להקריב, והחמישי ילך לנדבה.

תא שמע [בוא ושמוע] פתרון לבעיה זו ממה ששינו במשנה כי ששה שופרות (קופות שצורתן כצורת שופר, פיו צר מלמעלה – לקבלת המעות בו, והולך ומתרחב כלפי למטה – להכיל בו את המעות) היו במקדש לצורך מעות נדבה. ואמרין [ואומרין אנו]: כנגד מי היו עושים שישה שופרות אלה? האחד, כנגד מותר חטאת, אם הפריש מעות לקרבן חטאת שהתחייב בו, וקנה בהן בהמה לקרבנו, ונשאר בידו מן המעות – הריהו מניח מעות אלה בשופר עליו היה כתוב "מותר חטאת". והשני למותר אשמות, שהמעות שהשתירו בידו לאחר שקנה בהן אשם, היה מניח בשופר עליו היה כתוב "מותר אשמות". וכן בשאר השופרות שהיו מיועדים לצורך מותר אשם נזיר, ומותר אשם מצורע, ומותר קינין, ומותר מנחת חוטא. ואם איתא [יש] מקום לומר שהנודר חמישה לוגים יין, יפריש מהם ארבעה לנסכי איל והלוג החמישי ילך לנדבה, אם כן ליתקין [שיתקינו] במקדש שופר אחרינא [אחר]. נוסף, כנגד מותר נסכים! ודוחים: אפשר לומר כי לא תיקנו במקדש שופר מיוחד למותר נסכים, שכן דווקא בהנך [אלה] הששה תיקנו שופרות במקדש, משום שלנדבת צבור (להקריב העולה ל"קין המזבח", שהוא מקרבנות הציבור) אולי [הולכות] המעות הללו, ונדרש זמן עד שתצטרבה די מעות כדי לקנות בהן בהמה, ומשום כך התקינו להן שופרות, שתישמרנה בהם בינתיים. מה שאין כן, הני [אלה] מותרות נסכים, הריהם שכיחי [מצויים]. ואין צורך לשמורם בינתיים, שהרי אפשר דמצטרפי [שיצטרפו] מותרות נסכים דמר ודמר בהדי הדדי [של אדם זה ושל אדם זה ביחד]. כדי שיעור נסכים ראוי, וקרבי [ויקרבו] מיד, ולכך לא תיקנו להן שופר מיוחד. אמר רבא: תא שמע [בוא ושמוע] פתרון לבעיה זו ממה ששינו בבבלייתא על הנאמר בפרשת הנסכים "כל האזרח יעשה ככה את אלה להקריב אשה ריה נוחח לה" (במדבר טו, יג) – כתוב יתר זה מלמד שמתנדבין נסכים לעצמם, ולא רק כנסכים הבאים עם הקרבן. וכמה הוא שיעור הנסכים אותו מתנדבים? – שלשת לוגין, שהוא כשיעור הנמוך ביותר של נסכי הקרבנות (של נסכי הכבשים). ומנין לנו שאם רצה להוסיף על שיעור זה שיוסיף? תלמוד לומר (מלמדנו הנאמר) הכתוב בדין הנסכים "ונסכים חצי ההין יהיה לפר ושלישית ההין לאיל ורביעת ההין לכבש יין...". (שם כה, יד), ובאה לשון הריבוי "יהיה לפר" להורות – שיש נסכים נוספים הבאים לעצמם. יכול יהא הדין שיפחות בנדבת הנסכים אף משלושה לוגים יין? תלמוד לומר: "כל האזרח יעשה ככה", להדגיש שאין לפחות משלושה לוגים יין. ומעתה יש לברר את הנאמר בבבלייתא זו: מאי [מה] עניינו של יוסיף, שלמדנו הברייתא שמותר להוסיף על שיעור שלושה לוגים יין? אילימא [אם תאמר] שהכוונה ללמד שמותר לנדב לנסכים גם ארבעה וששה לוגים יין – לכך אין צורך בלימוד מיוחד, שהרי מאי שנא [מה שונה. במה התייחד] שיעור שלושה לוגים שמותר לנדבו? – משום דחזו [שראוים] לנסכי כבש, אם כן ארבעה וששה לוגים נמי חזו [גם כן ראוים הם] שיעור זה ראוי לנסכי איל (ארבעה לוגים) ולנסכי פר (ששה לוגים)! אלא לאו [האם לא] כוונת "יוסיף" לחמשה לוגים יין, שאף אלה נידבים, הגם שאין כשיעור זה בנסכים הקרבים עם הקרבנות. ומעתה שמע מינה [למד מכאן] כי אין קבע לנסכים. ומסכמים: אכן, שמע מינה [למד מכאן] שכן הוא. אמר רב אשי בשאלה: והא אנו [והרי אנו] לא תנן הכי [לא שנינו כן במשנתנו] וחמשה, ומתוך שקתני [שננה] התנא במשנה דינם של חמשה לוגים דומיא [בדומה] לדינם של שנים לוגים, ודאי שווים הם בדינם. ומעתה נאמר: מה שנים לוגים, ומה ששה לוגים, האם שנים לוגים נמי [גם כן] הכוונה שלא חזו [דאוים] כלל, שאין הם כשיעור נסכים, ולהקריבם! ודוחים: מידי איריא [וכי שייכים הדברים]? הא כדאיתא, והא כדאיתא [זה כמו שהוא. וזה כמו שהוא]. ששני לוגים אכן אינם ראוים כלל, ואילו חמשה לוגים – ארבעה מהם ראוים להקריב, והחמישי ילך לנדבה.

אמר אביי: אם תמצא לומר ולהכריע כי אין קבע לנסכים – הא [הרי] אין קבע לנסכים, ואין מקום לדין נוסף בענין. ואולם אם תמצא לומר כי יש קבע לנסכים, יש לומר כי כל נדר עד עשרה לוגים יין פשיטא [פשוט] לי מהו דינו. שהרי הנודר לוג אחד, וכן שנים, וכן חמשה לוגים – אינם קרבים, עד שישלים מספר הלוגים כשיעור הקרב; שלושה לוגים וכן ארבעה וששה – הריהם קרבים, שהרי שיעורם הוא כשיעור נסכי הכבש והאיל והפר. ואף מכאן והלאה, שנדרשים אנו לצירופים שונים לכלל שיעור נסכים, הרי אלה צירופים ברורים (שבעה לוגים – מהם שלושה ראוים לכבש, וארבעה לאיל; שמונה – ראוים לשני אילים; תשעה – מהם ששה ראוים לפר, ושלושה לכבש; עשרה – מהם ששה ראוים לפר, וארבעה לאיל). ואולם באחד עשר לוגים

אמר אביי: אם תמצא לומר ולהכריע כי אין קבע לנסכים – הא [הרי] אין קבע לנסכים, ואין מקום לדין נוסף בענין. ואולם אם תמצא לומר כי יש קבע לנסכים, יש לומר כי כל נדר עד עשרה לוגים יין פשיטא [פשוט] לי מהו דינו. שהרי הנודר לוג אחד, וכן שנים, וכן חמשה לוגים – אינם קרבים, עד שישלים מספר הלוגים כשיעור הקרב; שלושה לוגים וכן ארבעה וששה – הריהם קרבים, שהרי שיעורם הוא כשיעור נסכי הכבש והאיל והפר. ואף מכאן והלאה, שנדרשים אנו לצירופים שונים לכלל שיעור נסכים, הרי אלה צירופים ברורים (שבעה לוגים – מהם שלושה ראוים לכבש, וארבעה לאיל; שמונה – ראוים לשני אילים; תשעה – מהם ששה ראוים לפר, ושלושה לכבש; עשרה – מהם ששה ראוים לפר, וארבעה לאיל). ואולם באחד עשר לוגים

אמר אביי: אם תמצא לומר ולהכריע כי אין קבע לנסכים – הא [הרי] אין קבע לנסכים, ואין מקום לדין נוסף בענין. ואולם אם תמצא לומר כי יש קבע לנסכים, יש לומר כי כל נדר עד עשרה לוגים יין פשיטא [פשוט] לי מהו דינו. שהרי הנודר לוג אחד, וכן שנים, וכן חמשה לוגים – אינם קרבים, עד שישלים מספר הלוגים כשיעור הקרב; שלושה לוגים וכן ארבעה וששה – הריהם קרבים, שהרי שיעורם הוא כשיעור נסכי הכבש והאיל והפר. ואף מכאן והלאה, שנדרשים אנו לצירופים שונים לכלל שיעור נסכים, הרי אלה צירופים ברורים (שבעה לוגים – מהם שלושה ראוים לכבש, וארבעה לאיל; שמונה – ראוים לשני אילים; תשעה – מהם ששה ראוים לפר, ושלושה לכבש; עשרה – מהם ששה ראוים לפר, וארבעה לאיל). ואולם באחד עשר לוגים

תוספות

ששה לנדבה – בפרק בתרא (קז,3) מייתי לה לקמן, ופליגי אמוראי כנגד מי. אמר אביי אם תמצא לומר כו' – מספקא ליה לאביי, משום קושיא דרב אשי. עד עשרה פשיטא לי אחד עשר מיבעיא לי – ואם תאמר: שבעה נמי תיבעי, אי לשני כלים איכוין – עד דממלא להו לא קרבי, או לאיל וכבש איכוין; ויש לומר: דלא מיבעיא ליה אלא בתרי מחד מינא, וחד מחד מינא, אי אמר או לא. אבל פשיטא דחד מחד מינא וחד מחד מינא – אמרין.

שמתנדבים חמישה לוגים! שהרי שנינו במשנתנו כי אין מתנדבין לוג שנים [בדומה] לדינם של שנים לוגים, ודאי שווים הם בדינם. ומעתה נאמר: מה שנים לוגים, ומה ששה לוגים, האם שנים לוגים נמי [גם כן] הכוונה שלא חזו [דאוים] כלל, שאין הם כשיעור נסכים, ולהקריבם! ודוחים: מידי איריא [וכי שייכים הדברים]? הא כדאיתא, והא כדאיתא [זה כמו שהוא. וזה כמו שהוא]. ששני לוגים אכן אינם ראוים כלל, ואילו חמשה לוגים – ארבעה מהם ראוים להקריב, והחמישי ילך לנדבה.

מפורש בגמרא שרבא פתר את הבעיה כי אין קבע לנסכים, ואילו קשייתו של רב אשי נדחתה (שפ"א)! יש שהסבירו כי מלשנו של אביי האומר "אם תמצא לומר אין קבע לנסכים", יש ללמוד שערין ספק הוא זה, ולא נפשטה הבעיה (משל"מ, מהרי" קורקוס), וכדון שהסבירו התוס' (ד"ה אמר אביי) שהיה אביי מסופק בדבר, משום שאלתו של רב אשי (איזהו מקומן).

אורח ההלכה

ששה לנדבה ואמרין כנגד מי מתוך שלוש עשרה התיבות שהיו במקדש ומיעודות לכספים הבאים למקדש, היו שש מיעודות לכספי נדבה: למי שהתנדב מעות לקנות בהן עצים למערכה, למי שהתנדב מעות ללבונה, למי שהתנדב זהב לכפורת, למותר חטאת (כגון שהפריש מעות לחטאתו וקנה בהן חטאת והותיר מן המעות), למותר אשם, למותר קיני ובים חבות ויולדות. כמשה בשקלים. (רמב"ם ספר זמנים הלכות שקלים פ"ב ה"ב). מלמד שמתנדבין נסכים מתנדב אדם ונודר יין לנסכים בפני עצמו. כמשה להלן (בעמוד ב). (רמב"ם ספר עבודה הלכות מעשה הקרבנות פ"ד ה"א. שם ה"ב).

יכול יפחות תלמוד לומר ככה אחר שהדגשת הכתוב באה ללמד שאין לפחות, מעתה יש לומר כי אף בדיעבד, אם נדר פחות משלושה לוגים – לא חלה קדושה כלל, ואף לא קדושת דמים (כסי' בפירוש דברי הרמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פ"ז ה"ד). אבל אם נדר חמשה לוגים, אין אומרים שאין בדבריו כלום אלא אומרים לו להשלים לששה לוגים (רמב"ם שם). משום שארבעה מהם ראוים לניסוך. ולכך חלה קדושה עליהם, וחייב להשלים לששה – שהרי כבר קבע לקרבן. מה שאין כן כאשר נדר לוג אחד או שנים – שמתחילה אינם ראוים לכלום (ובח תודה).

אלא לאו חנושה ושמוע מינה אין קבע לנסכים הסבירו אחרונים כי מעתה דברי הברייתא "שאם רצה להוסיף יוסיף" יתפרשו (באופן דחוק) כאומרים: שאם הוסיף והתנדב חמישה – נדבתו חלה. ואולם אין הכוונה שיכול לנדב כן אף לכתחילה – שהרי שנינו במשנתנו שאין מתנדבים חמישה (שפ"א).

אכן שאלו על שיטת הרמב"ם בענין זה, שהרי מלשון הגמרא עולה כי נפשטה הבעיה, ופתרונה הוא שאין קבע לנסכים. ואילו הוא פסק שיש קבע לנסכים (הלכות מעשה הקרבנות פ"ז הי"ד)! והסבירו מפרשיו שלדעתו הבעיה לא נפתרה (כס"מ). ותמוה עליהם, שהרי

מסורת הש"ס
ד. שקלים פ"ו מ"ה. יומא נה.ב. מנחות קז,3. תמורה כג.ב. ירושלמי שקלים פ"ו ה"ד. תוספתא שקלים פ"ג א. ילק"ש תורה שפ.
ה. ילק"ש תורה תשמו. עיין זבחים מה,א. מנחות עג.ב. תמורה ג,א. עיין ספרי במדבר טו, יג.

גרסות
ומותר אשמות בכתי"מ חסרות מלים אלה.
ומותר קינין ומותר מנחת חוטא יש בכתי"י וכן בראשונים שחסרות מלים אלה.
אזרח מלמד בכתי"מ: האזרח מלמד.
לאו חמשה ושמוע בכתי"מ: לא שמע מינה.
תמצא בכתי"י: תימצי.

מסורת הש"ס
א. זבחים צא,א. תוי"כ
ויקרא ב, א. ילק"ש תורה
תמו. עיני זבחים עז,א.

גרסות

מאי תיקו בכתי"מ: תיקו.
רבי טרפון אומר מתנדבין
שמן יש כתי"ש שחסרות בהם
מלים אלה.
לא אם אמרת בכתי"מ: אם
אמרת.

מיבעיא [נשאלה] לי השאלה מאי [מה] דינס? וצדדי הבעיה: האם גברא [האדם] הנודר אחד עשר לוגים יין — לכשיעורם של נסכי שני פרים (שהם שנים עשר לוג) קא מכויין [הוא מתכוין]. ולכך עד (כל עוד שלא) דממלי להו [שישלים אותם] אחד עשר לוגים, שיוסיף עליהם לוג נוסף — לא קרבי [לא קרבים], או דלמא [שמא] לשיעור נסכיהם של שני אילים (שמונה לוגים) וכבש אחד (שלושה לוגים) קמכווין [הוא מתכוין]. אחד עשר לוגים, ויכול הוא להקריבם כמות שהם. ויסוד השאלה הוא: לשיעור המבוסס על תרי מחד מינא [שני נסכים ממין אחד, כנסכי שני אילים] וחד מחד מינא [ונסך אחד ממין אחד אחר, כנסכי כבש] אמרינן [אומרים] אנון שהתכוון, או לא התכוון אלא לבאים ממין אחד, וכגון לשני פרים. מאי [מה] הפתרון לבעיה זו? ומסכים כי בעיה זו לא נפתרה, ותיקו [תעמוד] במקומה.

א משנה מתנדבין יין וְאִין מְתַנְדְּבִין שְׁמֶן, דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי טְרַפּוֹן אָמַר: מְתַנְדְּבִין שְׁמֶן. אָמַר רַבִּי טְרַפּוֹן: מַה מְצִינּוּ בֵּינָן שֶׁהוּא בָּא חוֹבָה וּבָא נְדָבָה, אִף שְׁמֶן שֶׁהוּא בָּא חוֹבָה בָּא נְדָבָה. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: לֹא, אִם אִמְרַתְּ בֵּינָן שֶׁפֶן קָרַב עִם חוֹבְתוֹ בְּפָנָי עֲצָמוֹ, תֹּאמַר בְּשֶׁמֶן שְׂאִינוֹ קָרַב עִם חוֹבְתוֹ בְּפָנָי עֲצָמוֹ? אֵין שְׁנַיִם מְתַנְדְּבִין עֲשְׂרוֹן אֶחָד,

מיבעיא לי מאי גברא לשני פרים איכוין ועד דממלי להו — לשנים עשר לוגין — לא קרבי, דהא יש קנע לנסכים. ולא אמרינן: ליקרבו שנה לוגין — לשני אילים, ושלושה לוגין — לכנש אחד. או דלמא: למנחה הראויה, לשני אילים וכנש, איכוין. הכי גרסינן: תרי מחד מינא וחד מחד מינא אמרינן או לא — כלומר, מי הו אורחא לאינדוסי או לא?

משנה מתנדבין יין — גלל שמן וסלת, ומנסכו לשיתין בפני עצמו. ואין מתנדבין שמן — גלל סלת ויין. מתנדבין שמן — גלל סלת, ומקטירי הקומץ, ושיריו נאכלין. ומה מצינו בו? — דאמנן לעיל: "אזרח" — מלמד שמתנדבין נסכין. ורבי עקיבא מוקי לה זיין, (כדחזינן) כדקמיני: מתנדבין יין ולא שמן. אף שמן שהוא בא חובה — נמנחת נסכים, נא נדבה בפני עצמה. עם חובתו בפני עצמו — אף על פי שהוא נא חובה עס המנחה — אינו מעורב נמנחה. תאמר בשמן כו'. וכיון דלא אשכחן ליה דלימי בכלי בפני עצמו, השתא נמי לא ליימי.

ר' עקיבא. ור' טרפון חולק ואומר כי מתנדבין גם שמן לעצמו. ואמר ר' טרפון בהסבר שיטתו: מה מצינו (מצאנו) ביין למנחה שהוא בא בחובה (במנחת נסכים) והוא בא גם כמנחת נדבה לעצמה, ואינו נלווה לקרבנות, אף שמן, שמצאנו בו שהוא בא בחובה (במנחת נסכים), הריהו בא גם כמנחת נדבה לעצמה. אמר לו ר' עקיבא לר' טרפון: לא, אין יסוד להשוואה שהרי אם אמרת ביין שהוא קרב כמנחת נדבה, לעצמו — טעם יש בדבר: שכן אף כאשר היין קרב עם חובתו (במנחת נסכים), הריהו קרב בפני עצמו, שאינו מעורב במנחה, אלא מתנסך על גבי המזבח לעצמו. האם תאמר כן בשמן, שאינו קרב עם חובתו בפני עצמו אלא מעורב בה? ועוד בדין נדבת סולת למנחה: אין שנים מצטרפים זה לזה כשותפים במנחה שיהיו שניהם מתנדבין עשרון אחד,

עיונים

מאי תיקו בעיית אביי לא נפתרה, שאין אנו יודעים מה יעשה הנודר אחד עשר לוגים: אם יביא בהם שני אילים וכבש, או שביא בהם שני פרים, ויוסיף על נדרו עוד לוג. אכן הרמב"ם (הלכות מעשה הקרבנות פי"ז הל"ג) פסק שיכול להתנדב שבעה, שמונה, תשעה ועשרה "וכן עד לעולם", משמע שאפשר לדעתו להתנדב גם אחד עשר לוגים — ויביא בהם שני אילים וכבש. והקשו עליו, שהרי פסק להקל (שהנודר אחד עשר לוגים — מביא אחד עשר, ובלא שנצרך הוא להוסיף עוד לוג), אף שלא נפתרה בעיית אביי, והיה ראוי להחמיר בה, ככל בעיה שלא נפתרה (משלי"מ, תירו"ט). ויש שהשיבו כי שיטת סוגייתנו היא שהמתנדב שבעה או שמונה לוגים — משמעות נדרו היא צירופם של קרבנות שונים, שהמתנדב שבעה כוונתו לצירופם של נסכי איל וכבש, והמתנדב שמונה כוונתו לצירופם של שני נסכי אילים, וכן הלאה. ומעתה יש לדון מה כוונתו של המתנדב אחד עשר לוגים, אם לצירופם של נסכי שני פרים או לצירופם של שני אילים וכבש אחד. אכן, שיטת הספרי כי המתנדב שבעה או שמונה לוגים וכן הלאה — משמעות נדרו היא הקדשתם של אלו כלשעצמם, שבכל אופן בו ניתנים הם להקרבה כנסכים — חלה קדושה עליהם, ואין חלה קדושתם בשל צירופם לנסכיהם של אלה ואלה הקרבנות. ולשיטה זו, פשוט הוא שחל נדרו של הנודר אחד עשר לוגים, וכשיטה זו פסק הרמב"ם (מנחת אברהם).

מתנדבין יין פירש רש"י כי כאשר נודב יין בלבד (בלא שמן וסולת) — מנסכים את היין לבדו (לאחר שנתנו עליו מלח, רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פט"ז הל"ד) לשית המזבח. שיוצקים בתחילה את השמן אל הספלים (כמבואר בזבחים צא,ב), הם שני הספלים של כסף, ולדעת ר' יהודה, היו הספלים של סיד (סוכה מח,א). שהיו בקרן מערבית דרומית של המזבח, ושימושם הרגיל היה לניסוך היין, ולניסוך המים בחג הסוכות. ואותם ספלים היו מנוקבים בסמוך לשוליהם, נקב אחד מעובה יותר (לצורך ניסוך היין), ונקב אחד דק יותר (לצורך ניסוך המים). ודרך אותם ספלים יורד היין אל השיתין. ולדעת שמואל בזבחים שם ניתן היין על אש המזבח.

מתנדבין שמן פירש רש"י כי כאשר נודב שמן בלבד (לדעת ר' טרפון) — קומצים בתחילה את השמן, ולאחר מכן מקטירים את הקומץ על המזבח, ושיריו נאכלים (כדין המנחה, וכמבואר כן בזבחים שם). ולא נאמרה הלכה זו בקמיצה אלא בשמן, ולא ביין. שכן השמן ניתן לקמיצה, אבל היין הריהו צלול ואי אפשר לקומצו (רש"י כתי"ל לעיל ע"ב, תוס' שם). ומכאן הסיקו אחרונים כי קמיצת השמן נעשית כשאר קמיצות, בכף היד. ושלא כשיטת התויר"ט (פי"ב מ"ה, וכן כתב שם תפא"י) שכתב שכיון שאי אפשר לקמוץ בפס ידו את השמן, הריהו קומצו בכלי כשיעור שני זיתים. והאחרונים הקשו עליו שהרי כלל הוא שאין עושים מידה לקומץ (רש"י ש).

אמר ר' טרפון מה מצינו... הקשו התוס' (זבחים צא,ב ד"ה אמר) מה טעם נימק ר' טרפון את שיטתו על "מה מצינו" זה, והרי בסוגיית זבחים אמר שמואל בהסבר מקור

שיטתו של ר' טרפון, שנלמד הדבר מן האמור במנחת נדבה "ונפש כי תקריב קרבן מנחה" (ויקרא ב, א), וייתור המלה "קרבן" בא להורות שמתנדבים גם שמן, והאמור "מנחה" בא להורות שכשם שמנחה נקמצת על ידי הכהן ושיריה נאכלים לכהנים, אף השמן נקמץ ושיריו נאכלים לכהנים.

והסבירו אחרונים כי יש הבדל להלכה בשיטת ר' טרפון אם נלמד דין נדבת שמן לעצמו מהשוואתו לנסכי יין ("מה מצינו") או מהשוואתו למנחה ("קרבן מנחה"). שכן אם נלמד הדבר מהשוואה ליין — אין נוהג בשמן דין קמיצה (כדבר שאין הוא נוהג ביין), ואילו אם נלמד הדבר מהשוואה למנחה — יש בשמן דין קמיצה. וכן אם נלמד הדבר מהשוואה ליין — אין נוהג בשמן דין הגשה למזבח (כשם שאין הוא נוהג ביין), ואולם אם נלמד הדבר מהשוואה למנחה — נוהג בשמן זה דין הגשה למזבח (שפ"א). ויש שאמרו כי נצרכים שני המקורות הללו, ובא הלימוד של "מה מצינו" להורות שישלמד השמן מהכתוב "קרבן מנחה" (קרבן אהרן). ויש שאמרו שעיקר לימודו של ר' טרפון הוא מ"קרבן מנחה", ומה שאמר במשנתנו כי נלמד הדבר מ"מה מצינו" אינו אלא כמענה לדברי ר' עקיבא (טה"ק, שפ"א).

אף שמן שהוא בא חובה בא נדבה דנו אחרונים בשאלה מה דינו של המתנדב סולת לעצמה. שמלימוד זה של "מה מצינו" יש ללמוד שאף סולת לעצמה מתנדב. ואפשר שלא נחלקו ר' עקיבא ור' טרפון במתנדב סולת, ששניהם סבורים שמתנדבים סולת לעצמה, שהרי מצאנו במנחת חוטא הבאה כסולת בפני עצמה. וסיכמו כי לדעת הכל אין מתנדבים סולת, שכן אף שהמנחה טעונה עשרון סולת ולוג שמן — עיקרה של המנחה היא הסולת, ואולם הסולת טעונה שמן. ולכן אין להביא סולת כשלעצמה, שהרי אין זו המנחה האמורה בתורה (שהיא, כאמור, סולת הטעונה שמן). ולכך הכל מודים כי אין מתנדבים סולת לעצמה (שפ"א).

תאמר בשמן שאינו קרב עם חובתו בפני עצמו הקשו אחרונים שהרי מצאנו אף בשמן שקרב בפני עצמו, והוא שמן של מצורע שמוזה הכהן ממנו כנגד קודש הקדשים. והשיבו שאף שמן זה אינו בכלל "קרב בפני עצמו" שהרי אינו קרב על המזבח (תפא"י).

אורח ההלכה

נדבת שמן מתנדב או נדר אדם שמן בפני עצמו למזבח. כר' טרפון. שמאחר ולהלן (ק"א) סתם התנא כשיטתו, הולכים לפי הכלל ש"מחלוקת ואחר כך סתם — הלכה כסתם". (מהר"י קורקוס, כס"מ. וראה לחי"מ). (רמב"ם ספר עבודה הלכות מעשה הקרבנות פי"ד הל"א).

אין שנים מתנדבין עשרון אחד המנחה אינה באה בשותפות, ודברים אלו הן דברי קבלה. כמשנה. (רמב"ם שם הל"ב).

אפילו פרידה — אפילו גזול אחד מתנדבין.

גמרא מדברי שניהם נלמד מתנדב אדם מנחת נסכים — סלמ שמן ויין בלא קרבן, ככל יוס. דעד כאן לא פליגי אלא בפני ענמו, אצל צמטורז עם המנחה — לא פליגי. חמשה מנחות — סלמ, ומחמת,

אבל מצטרפים שנים לשותפות והם מתנדבין עולה וכן שלמים, וכן בקרבן עוף — מצטרפים שנים לשותפות אפילו בפרידה (יחידה, תור או גזול) אחת. שנינו במשנתנו מחלוקתם של ר' עקיבא ור' טרפון בדין נדבת שמן לעצמו, ובענין זה אמר רבא: מדברי שניהם שלא נחלקו אלא לענין שמן, ואולם מוסכם על שניהם כי מתנדב אדם שמן וסולת למנחת נסכים, נלמד כי מתנדב אדם מנחת נסכים בכל יום. ותוהים: פשיטא [פשוט] שכך הוא, ומה בא רבא להשמיענו! ומשיבים: נצרך רבא להשמיענו כן, שהרי מהו דתימא [שתאמר]: מנחת נדבה גלי [גילתה] בה רחמנא [התורה] כי יש בה חמישה סוגים (מנחת סולת, מנחת מחבת, מנחת מרחשת, מאפה תנור, ריקיקים), והיה איפוא מקום לומר כי הני [אלה] חמשה המנחות — אין [כן] מקריבים, ואולם טפי [יותר] מאלה שיביא מנחת נסכים לעצמה — לא. לכך קא משמע לן [הוא רבא משמע לנן] כי הני מילי [דברים אלה] שאין אלא חמש מנחות נדבה — אמורים במביא מנחה בסתמא [בסתם], שלא פירש שהריהי למנחת נסכים. אבל היכא דפריש [היכן שפירש] ואמר כי השמן והסולת שהוא נודר הריהם נסכים — הרי פריש [פירש], וחל נדרו.

אבל מתנדבין עולה ושְלָמִים, ועוף אפילו פְּרִידָה אַחַת.

ב גמרא אָמַר רָבָא, מְדַבְּרֵי שְׁנֵיהֶם נִלְמֹד:

מְתַנְדָּב אָדָם מְנַחַת נְסִיכִים בְּכָל יוֹם. — פְּשִׁיטָא! — מַהוּ דְתִימָא: מְנַחַת נְדָבָה גְלִי

בְּה רַחֲמָנָא, הֵינִי חֲמֵשָׁה מְנַחֹת — אֵין, טְפִי —

לָא, קָא מְשַׁמַּע לָן: הֵינִי מִילֵי — בְּסִתְמָא, אָבֵל

הֵיכָא דְפְרִישׁ — פְּרִישׁ.

ג "אין שְנֵים מְתַנְדָּבִין". מַאי טַעְמָא? אֵילִימָא

מְשׁוּם דְכְתִיב "תִּקְרִיב" — עוֹלָה נְמִי הָא פְתִיב

"יִקְרִיב"! אֶלָּא עוֹלָה מַאי טַעְמָא? דְכְתִיב

"לְעֹלֹתֶיכֶם" — מְנַחָה נְמִי הָא פְתִיב

"לְמְנַחֲתֶיכֶם"! — אֶלָּא מְשׁוּם דְכְתִיב בְּה "נִפְשׁ".

תְּנִינָא נְמִי הֵכִי, רַבִּי אוֹמַר: "אֲשֶׁר יִקְרִיב קִרְבָּנו

לְכָל נְדָרֵיהֶם וְלְכָל נְדָבוֹתָם אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ לָהּ" —

הַכֹּל בְּאֵין בְּשׁוֹתְפוֹת, לָא סִילַק הַפְּתוּב אֶלָּא

מְנַחָה, שְׁנַאֲמַר "נִפְשׁ".

ד "אמר רבי יצחק: מפני מה נשְתַנֵּית מְנַחָה,

שְׁנַאֲמַר בְּה "נִפְשׁ"? אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא:

מִי דְרָפוּ לְהַבִּיא מְנַחָה? עֲנִי, מַעֲלָה אֲנִי עָלָיו פְּאִילוּ הַקְרִיב נִפְשׁוּ לְפָנָי. אָמַר

רַבִּי יִצְחָק: מַה נְשְׁתַנֵּית מְנַחָה שְׁנַאֲמַר בְּה חֲמֵשָׁה מִינֵי טִיגוֹן הֶלְלוּ? מְשַׁל

לְמַלְךְ בְּשֶׁר וְדָם שְׁעֵשָׂה לוֹ אוֹהֲבוֹ סְעוּדָה, וְיוֹדַע בּוֹ שֶׁהוּא עֲנִי, אָמַר לוֹ: עֲשֵׂה

לִי מִן חֲמֵשָׁה מִינֵי טִיגוֹן, כְּדִי שְׁאֵהֲנָה מִמֶּךָ.

הדרן עלך המנחות והנסכים

תוספות

מה נשתנית שנאמר בה נפש — דאי משום דאין באה בשותפות — הוה ליה למיכתב "איש" או לשון אחר, דמשמע יחיד דוקא. **חמשה** מיני טיגון — לא היה מטגן מנחת סולת מאפה תנור, אלא מנחת מחבת ומרחשת לחודיהו, אלא קורא "טיגון" מה שיש בכלו שמן. הדרן עלך המנחות והנסכים

מסורת הש"ס
 ב. זבחים פד, א. מנחות ק, א.
 ג. תוי"כ ויקרא כב, יח. ילק"ש תורה תמו.
 ד. ילק"ש תורה תמו.
גרסות
 אמר רבא בכתי"מ: מתנדבין יין אמר רבא. מה נשתנית מנחה שנאמר בכתי"מ: מאי שניא מנחה דכתיב. נפשו לפני אמר בכתי"מ: מנפשו לפני ואמר. טיגון בכתי"מ: טיגונין.

טעמא [מה טעם] באה אף בשותפות, למרות שנאמר בה לשון יחיד? משום דכתיב [שנאמר] בה, בלשון רבים "אלה תעשו... לעולותיכם ולמנחותיכם ולנסכיכם ולשלמיכם" (במדבר כט, ט). ואולם אם משום כך, במנחה נמי הא כתיב [גם כן הרי נאמר] לשון רבים "ולמנחותיכם"! אלא טעם הדבר שאין מביאים מנחה בשותפות — משום דכתיב [שנאמר] בה במנחה הלשון "נפש" ("ונפש כי תקריב מנחה"), לומר שאינה באה אלא על ידי היחיד, ולא בשנים. ומוסיפים: תניא נמי הכי [שנויה ברייתא גם כן כד], רבי אומר על הכתוב "...אשר יקריב קרבנו לכל נדריהם ולכל נדבותם אשר יקריבו לה' לעולה" (שם כב, יח): מלשון רבים שאחזו בה הכתוב בקרבנות, למדנו כי הכל, כל הקרבנות, באין אף בשותפות, ולא סילק הכתוב מכלל הקרבנות הבאים בשותפות אלא את המנחה בלבד, שאין המנחה באה בשותפות, משום שנאמר בה "נפש".

ד ועוד ברשת המלה "נפש" האמורה דווקא במנחה, אמר ר' יצחק: מפני מה נשתנית מנחה משאר הקרבנות, שנאמר בה "נפש"? אמר הקדוש ברוך הוא: מי דרכו להביא מנחה כנדבה? עני. מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו לפני. ועוד אמר ר' יצחק בטעם ייחודה של המנחה משאר קרבנות: מפני מה נשתנית מנחה, שנאמר בה חמשה מיני טיגון הללו (שיש בה אופני שימוש שונים בשמן, בחמשת מיניה של המנחה)? משל למלך בשור ודם שעשה לו אוהבו סעודה, ויודע בו המלך באותו אוהב שהוא עני. אמר לו המלך: עשה לי מן חמשה מיני טיגון, כדי שאהנה ממך ותתקבל לפני, אף על פי שאתה נותן רק סעודה קטנה.

עיונים

עשה לי מן חמשה מיני טיגון כדי שאהנה ממך הסבירו אחרונים כי ר' יצחק דורש טעמו של מקרא: מה טעם צייתה התורה להביא במנחות דוקא שמן (שכן כל דבר שיש בו שמן הריהו נקרא "טיגון". רש"י. ואף שלא טוגן הדבר בשמן. תוס') — כדי שתתקבלנה לרצון לפני ה'. ולכך מנחת חוטא (הבאה לכפר על חטא) וכן מנחת קנאות (הבאה על חטאה של הסוטה) — הריהן באות ללא שמן ("לא ישים עליה שמן". ויקרא ה, יא — במנחת חוטא; "לא יצוק עליו שמן". במדבר ה, טו — במנחת קנאות), שהרי אין אלה

באות כנדבה לעשיית נחת רוח (נתיבות הקודש). **אורה ההלכה** אבל מתנדבין עולה ושלמים שנים שרצו להביא שלמים או עולה בשותפות — מביאים, בין בנדר בין כנדבה. ואפילו עוף בא בשותפות. כמשנה. (רמב"ם ספר עבודה הלכות מעשה הקרבנות פי"ד ה"א. ושם פי"ג ה"א).

משנה הרי עלי עשרון, פירשתי – כמה עשורונים אביא. ואיני יודע מה פירשתי יביא ששים עשורונים – לא נזיר מהכי נדר – לא איכפת ליה, דמתני ואמר: כמה שנדרתי – יהיו לנזיר, והשאר – יהא נדבה. ונצטפי ליכא לספוקי, דאין מנחה יחידית יתירה על ששים עשורונים. הרי עלי מנחה – סתם. יביא איזו שירצה – ממשנה מנחות. מיוחדות – מפרש גמרא. מין המנחה – כלומר, "הרי עלי מנחה", או שאמר "הרי עלי מין המנחה" – יביא אחת. מנחות – "עלי" או שאמר "מין מנחות עלי" – יביא שמי מנחות ממין אחד. פירשתי – אחת מן המנחות שכתובים בפרשה ואיני יודע אי זה מהן פירשתי כו'. פירשתי מנחה – כללי אחד של עשורונים. ואיני יודע כמה – עשורונים קצתם זה. יביא ששים עשרון – דנצטפי מהכי ליכא לספוקי, ואי נזיר נדר – לא איכפת לן, דמתני ואמר: כמה שפירשתי – יהא לנזיר, והשאר – יהא לנדבה. רבי אומר – כיון דאמר "מנחה" – משמע חדא, אלמא כללי אחד קצתה. ואם יביא ששים כללי אחד – שמה נזיר מהכי נדר, והוא מנחה יתירה. ואית ליה לנזיר קביעותא דמנא – מילתא. הלכך יביא ששים מנחות מאחד ועד ששים: חדא של עשור, וחדא של ששים, וחדא של שלש, וחדא של ארבע, וכן עד ששים – דודאי חדא מנייהו נדר, ואיך – נדבה. **גמרא** אבל לא קבעתים בכלי אחד – הלכך, יביא ששים עשורונים נששים כלים, כל אחד ואחד כפי עממו. והא דקאמר "יביא מנחות של עשורונים מאחד ועד ששים" – היינו יביא דקבעה כללי אחד – דלא מני לאיתווי כללי אחד, לא נזיר מהכי ולא טפי מהכי. הלכך יביא מנחות של עשורונים מאחד ועד ששים. תנא – מה טעם יביא מנחת סלת? לפי שפתח זה הכתוב חלה.

תוספות

הרי עלי מנחה יביא איזו שירצה – פירוש: מחמשת מנחות, אבל במנחת נסכים – לא איכוין. אף על גב דמתנדב אדם מנחת נסכים בכל יום, דסתמא דעתו אמנחות המפורשות ורגילות לבא בפני עצמן, ולא בגלל זבח.

מנחה מין המנחה – פירוש: או אמר "מין המנחה".

א משנה הנודר "הרי עלי להביא עשרון סולת למנחה" – יביא למנחה עשרון סולת אחד. אמר "הרי עלי להביא מנחה של עשורונים סולת, שמיעוט לשון רבים הוא עשורונות" – יביא מנחה של ששים עשורונים. אמר "בשעה שנדרתי פירשתי נודר למנחה, ואולם עתה נשכח ממני, ואיני יודע מה פירשתי" – יביא מנחה שיש בה ששים עשרון, שהרי אין מנחה באה ביותר מששים עשורונים. ואף אם נדר מנחה בת עשרון אחד – יהא עשרון אחד לחובתו, והשאר לנדבה. אמר "הרי עלי להביא מנחה", ולא פירש איזו מנחה – יביא איזו מנחה שירצה מחמש המנחות שבתורה (מנחת סולת, מנחת מחבת, מנחת מרחשת, מנחת מאפה חלות, ומנחת מאפה ריקים). ר' יהודה אומר: יביא מנחת הסולת, שהיא המנחה המיוחדת שבכל המנחות. אמר "הרי עלי להביא מנחה" או שאמר "הרי עלי להביא מין המנחה" – יביא אחת. אמר "הרי עלי להביא מנחות", או שאמר: "הרי עלי להביא מין מנחות" – יביא שתיים מנחות. אמר "בשעה שנדרתי פירשתי אלו ממיני המנחות נדרתי להביא, ונשכח ממני, ואיני יודע איזה מהן פירשתי" – יביא את כל חמשתן (חמשת מיני המנחות).

אמר "בשעה שנדרתי פירשתי שעלי להביא מנחה של כמה עשורונים בכלי אחד, ואולם עתה נשכח ממני ואיני יודע כמה עשורונים פירשתי בנדרי" – יביא מנחה שיש בה ששים עשרון, ויצא בה ידי נדרו. רבי אומר: לא יצא ידי נדרו עד שיביא ששים מנחות של מספר עשורונות שונים בכל מנחה ומנחה, ממנחה שיש בה עשרון אחד, ומנחה שיש בה שני עשורונים, וכן הלאה, ועד מנחה שיש בה ששים עשורונים (ונמצא סך כל העשורונים המובאים על ידו עולה לאלף שמונה מאות ושלושים עשורונים). ותהא מנחה אחת מאלה לשם נדרו, ושאר המנחות באות לשם נדבה.

ב גמרא שנינו במשנתנו שהאומר בנדרי "הרי עלי עשרון", מביא מנחה בת עשרון אחד. ושואלים: פשיטא [פשוט] הדבר, ואין צורך לאמרו. ומשיבים: הלכה זו נצרכה רק משום המשכה באומר "הרי עלי עשורונות" – יביא שתיים איצטריכא ליה [נצרכה לו] לשנותה. ושואלים: הא נמי פשיטא [הלכה זו גם כן הריהי פשוטה], ואין צורך לשנותה. ומשיבים: הלכה זו משום חידוש שבה, שמיעוט עשורונות שתיים איצטריכא ליה [הוצרך לו] לשנותה.

ג עוד שנינו במשנתנו שמי שאמר כי בשעה שנדרתי פירשתי כמה עשורונים אביא בנדרי, ועתה שכחתי ואיני יודע מה מספר העשורונים שפירשתי" – יביא מנחה אחת של ששים עשרון. ומבררים: מאן [מיהו] התנא סבור כן? אמר חזקיה: שלא כדעת רבי הנשנית בסוף משנתנו. ונימוקו: דאי [שאם] משנתנו זו היא כדעת רבי, האמר [הרי אומר] רבי שהאומר "פירשתי שאביא מספר מסויים של עשורונים, ואיני יודע עתה כמה עשורונים אמרתי", יביא ששים מנחות של עשורונות שונים, החל ממנחה שיש בה עשרון אחד ועד למנחה שיש בה ששים עשורונים. ואילו ר' יוחנן אמר: אפילו תימא [תאמר] שהלכה זו היא כשית רבי, ואין שנין קושי, שכן לא נחלק רבי על חכמים אלא במי שפירש בשעת נדרו שיביא מספר מסויים של עשורונות וקבעם בכלי (שאמר שיביא אותם בכלי אחד). שבאופן זה סבור רבי שהריהו מביא ששים מנחות בששים כלים. ואילו בהלכה זו שבמשנתנו מדובר כשאומר "פירשתי עשורונות, אבל לא קבעתים בכלי אחד". שבמקרה זה דינו דמייתי שיתין [שמביא ששים] עשורונות כלבד, כשיתין מאני [בששים כלים]. שבכל אחד מהם עשרון אחד.

ד עוד שנינו במשנתנו שהאומר "הרי עלי מנחה" לדעת תנא קמא דינו שיביא איזהו מנחה מיני המנחות שירצה, ולדעת ר' יהודה יביא מנחת סולת דווקא. ובהסבר שיטת ר' יהודה תנא [שנה] החכם בברייתא: הריהו מביא מנחת סולת, הואיל ופתח בו הכתוב תחלה בפרשת המנחות (ויקרא פרק ב). ומקשים: אלא מעתה, אף האומר "הרי עלי עולה" ולא פירש איזו עולה היא – יביא לעולתו דווקא מבין בקר, לעולת בהמה, הואיל ופתח בו הכתוב בפרשת קרבנות העולה

מסורת הש"ס
א. יומא ב.ב. סוטה מח.א.
מנחות סא.ב.

גדרות
מנחת הסולת בכת"מ:
מנחת סלת
או מין בכת"מ: מין ויש בכת"מ: מנחה מן המנחה.
ששים עשרון בכת"מ ובמשניות: מנחה של ששים עשרון.
פשיטא יש בכת"מ: הרי עלי עשרון יביא אחד פשיטא.
איצטריכא ליה: פירשתי ואיני יודע מה פירשתי יביא ששים עשרון: מאן עשרון מאן תנא.
אבל לא בכת"מ: ולא.
שיתין עשורונות בכת"מ:
שיתין
ופתח בו יש בכת"מ: ופתח בה.

עיונים

הרי עלי מנחה יביא איזו שירצה ר' יהודה אומר יביא מנחת הסולת נחלקו ראשונים כמי ההלכה בענין זה. לדעת הרמב"ם (הלכות מעשה הקרבנות פי"ז ה"ה, וה"ר) הלכה כדעת רבינו. ואילו מדברי רש"י (בפירוש התורה ויקרא ב.א) משמע שדעתו להלכה כדעת ר' יהודה, שכן פירש כדעת ר' יהודה (משל"מ). אכן יש סבורים שלא התכוון רש"י בפירושו לתורה להכריע בהלכה, אלא שפירש את הכתוב כשיטת ר' יהודה, וכדרך היותו נראית כפשוטו של מקרא, הגם שאין זו להלכה. ויש בפירוש רש"י עוד דוגמאות לדבר, שמפרש את הכתובים אף בדרך שאינה כהלכה. ראו"מ.

מנחות או מין מנחות יביא שתיים לא נתבאר במשנה מה טיבן של אותן שתי מנחות. ורש"י פירש שיביא שתי מנחות ממין אחד (וכך מבואר בברייתא, בעמוד הבא). אכן הרמב"ם (הלכות מעשה הקרבנות פי"ז ה"ה) סבור שמביא שני מיני מנחות. ויש שפירשו את שיטת הרמב"ם שיכול להביא אף משני מינים, שאין זה כנודר להביא "מין מנחות" שמביא ממין אחד בלבד (רד"ב). ויש שכתב שאף לשיטת רש"י הכוונה היא שניתן להביא ממין אחד, ואולם עיקר הדין שיביא משני מינים (שפ"א).

יביא... מאחד ועד ששים ואף שאמר בלשון נדרו "עשורונים" בלשון רבים, ואין בכלל זה מנחה של עשרון אחד – הסבירו אחרונים שאכן כך היה הדין אילו היה בטוח שאמר בשעת נדרו "עשורונים", אלא שאינו זוכר כמה עשורונים פירש. ואולם כאן מדובר שאינו זוכר אם אמר "עשרון" או "עשורונים", ולכך הריהו מביא אף מנחה של עשרון אחד (חידושי בתרא). **מיעוט עשורונות שתיים איצטריכא ליה** פירושו של שאלת ותשובת הגמרא משתנה על פי הגרסות השונות. שלפי הגירסה שלפנינו התשובה היא "מיעוט עשורונות שתיים איצטריכא ליה" – שהחידוש הוא שמיעוט רבים הוא שנים (טה"ק).

ואולם לפי הגירסה (יעיין ב"גרוסות") האומרת בתשובת הגמרא "הא איצטריכא ליה פירשתי ואיני יודע" – שאלת הגמרא היא שאף הלכה זו של האומר "עשורונות" כמו גם נימוקה שמיעוט רבים שנים, הריהם דברים פשוטים שאין בהם כל חידוש. והתשובה היא שאכן החידוש הוא בהלכה באומר "פירשתי ואיני יודע..." (תויר"ט, צ"ק, ח"ג).

דמיותי שיתין עשורונות בשיתין מאני יש שאמרו שצריך להביא את ששים העשורונים דווקא בששים כלים. שהרי אם יביא אותם בכלי אחד, נמצא איפוא כי הוקבעו בכלי אחד, אף שלא קבע אותם כך בנדור (שטמ"ק). ויש סבורים שמביאם בכלי אחד (רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות

פי"ז ה"ז). ולשיטתו, הדברים האמורים בסוגייתנו אינם דווקא, ואפשר להביא גם בששים כלים. והעירו אחרונים כי הרמב"ם הולך לשיטתו שאם לא קבע הנודר בשעת הפרשה כיצד תבוא המנחה, שוב לא מועילה קביעת הכלי לאחר מכן (איהוה מקומן).

ואחרונים שאילו על הלכה זו של רבי, שכיון שהריהו מביא את הששים עשורונים בכלים נפרדים, מדוע אינו מביא אף יותר מששים עשורונים? והשיבו שהרי דעתו של נודר זה, שנודר באופן שיוכל אחר כך להקריב בדרך שיחפוץ בה: אם בכלי אחד אם בכמה כלים, ומאחר שאינו יכול להקריב בכלי אחד יותר מששים עשורונים, דאי שלא כיון ליותר מששים עשורונים (רש"י, שפ"א).

אורה ההלכה

הרי עלי עשרון האומר "הרי עלי עשרון" – יביא עשרון אחד. כמשנה. (רמב"ם ספר עבודה הלכות מעשה הקרבנות פי"ז ה"ז).

עשורונות האומר "הרי עלי עשורונות" – יביא שני עשורונים. כמשנה. (רמב"ם שם).

פירשתי ואיני יודע מה פירשתי נדר עשורונות, ובשעה שנדר פירש נדרו, ואולם שכח אחר כך כמה עשורונות פירש – יביא ששים עשרון בכלי אחד. כמשנה. (רמב"ם שם).

הרי עלי מנחה האומר "הרי עלי מנחה" – יביא אחת מחמשת מיני מנחות הבאות בנדר ונדבה. כשיטת התנא קמא. (רמב"ם שם ה"ה).

מנחות אמר "הרי עלי מנחות" – יביא שתי מנחות ואפילו מאותו מין (לגרסת הכס"מ בדברי הרמב"ם, עיי"ש). כמשנה. (רמב"ם שם פי"ז ה"ה).

מין מנחות אמר "הרי עלי מין מנחות" – יביא שתי מנחות ממין אחד. כמשנה כאן וכברייתא להלן. (רמב"ם שם).

פירשתי מנחה של עשורונים ואיני יודע כמה פירשתי שכח כמה עשורונות פירש בנדור ובאיוה מין ממיני המנחות קבעו – הריהו מביא ששים עשרון מכל מין ומין מחמשת מיני המנחות. וכתב הכס"מ שלדברי הרמב"ם אלו נמצא שמביא שלוש מאות עשרון. וטעם הדבר – שמאחר שאינו יודע מאיזו מנחה נדר וכן כמה עשורונים נדר, יש להסתפק שמא נדר ששים עשרון, וכיון שספק זה קיים בכל אחד מחמשת מיני המנחות – הריהו מביא ששים עשרון מחמשתן (וראה כס"מ). כתנא קמא. (רמב"ם שם ה"ז).

